KOD_____

Dolnośląski Konkurs HISTORYCZNY *zDolny Ślązak* **dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2023/2024**		**ETAP POWIATOWY** **7 grudnia 2023 r.** **godz. 12.00** czas trwania 60 minut
Kuratorium Oświaty we Wrocławiu		

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem.**
2. **Wpisz swój kod na każdej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi.**
3. **Wszystkie swoje odpowiedzi wpisz na karcie odpowiedzi, tylko one będą oceniane przez osobę sprawdzającą. Nie używaj korektora. W razie pomyłki skreśl odpowiedź i napisz powyżej jeszcze raz.**
4. **Pamiętaj, że pracujesz samodzielnie. Nie możesz korzystać z żadnych pomocy. Potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
5. **Poza arkuszem i kartą odpowiedzi nie możesz używać innych kartek.**
6. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do zdobycia liczbę punktów.**
7. **Maksymalna liczba punktów do zdobycia wynosi 40.**

Powodzenia!

1. Upadek imperium perskiego oraz proces hellenizacji terytoriów azjatyckich to skutki podbojów (0-1)

A. Peryklesa.
B. Nabuchodonozora.
C. Oktawiana Augusta.
D. Aleksandra Wielkiego.

2. Dopisz właściwe pojęcia do poniższych definicji. (0-2)

A. Wzgórze, które górowało ponad greckim polis. Wznoszono na nim posągi bóstw i świątynie.

B. Dzieło Homera, w którym opisane są dziesięcioletnie zmagania i walki między Grekami i Trojanami.

3. Rozstrzygnij, które zdania dotyczące ustroju republikańskiego Rzymu są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz literę P, jeżeli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeżeli zdanie jest fałszywe. (0-2)

A.	Rzymianie podejmowali najważniejsze decyzje w sprawach państwa poprzez głosowanie na zgromadzeniu ludowym.
B.	W skład senatu wchodzili plebejusze, przedstawiciele najbogatszych rodów.
C.	Władza sądownicza podlegała urzędnikom, którzy byli zwani pretorami.

4. Na podstawie ilustracji i wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-3)

Wojciech Gerson, *Kazimierz Odnowiciel wracający do Polski*, Muzeum Narodowe we Wrocławiu

źródło: wikipedia.org

A. Napisz, z dokładnością do połowy wieku, kiedy miało miejsce przedstawione na ilustracji wydarzenie.

B. Wyjaśnij, co symbolizuje leżąca postać na dole obrazu.

C. W którym z poniższych źródeł historycznych można znaleźć informacje na temat tego wydarzenia?

1. Kronika Galla Anonima / 2. Geograf bawarski / 3. Drzwi gnieźnieńskie

5. Zapoznaj się z tekstem źródłowym. Na jego podstawie i własnej wiedzy napisz, jak nazywał się król, któremu jest poświęcony tekst. (0-1)

Król po spędzeniu Zielonych Świątek w Gdańsku, powiadomiony przez Ulryka Czerwonkę i panów polskich o tym, że mistrz i najemni rycerze opuścili zamek Malbork, we wtorek po Zielonych Świątkach ze swoim wojskiem wyrusza z Gdańska (…) i 8 czerwca przed południem przybył do Malborka i wjechał szczęśliwie do zamku (…). Stąd również odesłano uwolnionych jeńców wziętych do niewoli w czasie klęski pod Chojnicami (…).

źródło: *Polska Jana Długosza*, red. Henryk Samsonowicz, Warszawa 1984, s. 347–348.

6. Wykonaj polecenia związane z poniższymi ilustracjami. (0-3)

1.

2.

3.

4.

źródło: wikipedia.org

A. Budowla, która powstała najwcześniej to budowla nr ……. .

B. W stylu romańskim została wzniesiona budowla nr …….. .

C. Budowla wzniesiona na przełomie XVI i XVII wieku to budowla nr ……. .

7. Kaplica Zygmuntowska, arrasy i ratusz w Zamościu to zabytki polskiego (0-1)

A. gotyku.
B. baroku.
C. renesansu.
D. klasycyzmu.

8. Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-3)

Tegoż roku 1573 (…) zjechały się wszystkie stany koronne, tak duchowne, jako i świeckie, na dzień naznaczony (…) pod Warszawą, u wsi Kamienia, […] a między nimi w pośrodku rozbito namioty królewskie do obierania przyszłego króla. […] Kompetytorów[1] acz wielu było, ale ci się na placu tylko ostali: […] brat króla francuskiego, Ernest arcyksiążę rakuski, Jan III król szwedzki, moskiewski.

źródło: *Wiek XVI- XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska- Bondaruk, S. Lenard, Warszawa 1997, s.104

[1] Kompetytorowie- współubiegający się o tron

A. Podaj nazwę pojęcia określającego sposób wyboru króla w 1573 roku.

B. Rozstrzygnij, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz literę P, jeżeli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeżeli zdanie jest fałszywe.

1.	Wybrany w 1573 roku nowy władca rządził przez kolejne 10 lat.
2.	Jednym z pretendentów do tronu był przedstawiciel dynastii Wazów.
3.	W wyborze władcy brali udział przedstawiciele wszystkich grup społecznych.

9. Uzupełnij luki w tekście oznaczone literami A, B, C, wykorzystując właściwe elementy spośród podanych poniżej. (0-2)

Na przełomie XV i XVI wieku Śląsk znajdował się pod panowaniem władców z dynastii Jagiellonów. Ich rządy w Królestwie Czech i Królestwie Węgier zakończyły się wraz ze śmiercią króla Ludwika II w bitwie z Turkami pod **A.** w roku **B**. Od tego momentu, przez następne ponad 200 lat, Śląsk znajdował się pod panowaniem dynastii **C.**

Lutynią / Mohaczem / Wiedniem

1526 / 1541 / 1570

Hohenzollernów / Habsburgów / Luksemburgów

10. W 1652 roku na Sejmie, w ostatnim dniu obrad *Rzeczpospolita prosiła o prolongatę do poniedziałku, jeden z posłów litewskich zawołał ja nie pozwalam.* To wydarzenie uznaje się za początek obowiązywania liberum veto. Posłem, który zerwał sejm był (0-1)

A. Janusz Radziwiłł.
B. Jerzy Lubomirski.
C. Władysław Siciński.
D. Hieronim Radziejowski.

11. Na podstawie anegdoty i własnej wiedzy, podaj rok rozpoczęcia i nazwę wojny, w trakcie której Karol X Gustaw zajął Kraków. (0-2)

Po zajęciu Krakowa […] kanonik Szymon Starowolski oprowadzał po katedrze Karola X Gustawa. Koło pomnika Władysława Łokietka rzucił król pytanie:

- A co to za jeden?

- Łokietek, trzykroć zbiegł z kraju- odrzekł Starowolski

- Wasz Kazimierz- [król] odparł na to- raz wypędzony, nie wróci już

- Może być- rzekł kanonik- ale Bóg cudowny, a fortuna zmienna

źródło: *Wiek XVI- XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska- Bondaruk, S. Lenard, Warszawa 1997, s.258

12. Trzy wydarzenia: bitwa pod Saratogą, bitwa pod Yorktown i pokój w Paryżu związane są z (0-1)

A. wojną 30-letnią.
B. wojną secesyjną.
C. wojną między Napoleonem a III koalicją.
D. wojną o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

13. Zapoznaj się z materiałem źródłowym i na jego podstawie oraz własnej wiedzy, wykonaj polecenia. (0-3)

Uchwała sejmu z 25 I 1831

Najświętsze, najuroczystsze umowy tyle tylko są nienaruszonymi, ile wiernie dotrzymywanymi ze stron obydwóch. Długie cierpienia Nasze znane światu całemu, przysięgą zaręczone przez dwóch Panujących, a pogwałcone tylekroć swobody, nawzajem i Naród polski od wierności dziś panującemu uwalniają.

źródło: *Wiek XIX w źródłach,* oprac. M. Sobańska- Bondaruk, S. Lenard, Warszawa 1998, s. 181

1.

2.

źródło: encyklopedia.pwn.pl/materialy-dodatkowe/haslo/Herb-Krolestwa-Polskiego

A. W jakich okolicznościach został zwołany sejm, który podjął powyższą uchwałę?

B. Podaj imię jednego z władców, o których jest mowa w podkreślonym fragmencie.

C. Napisz, który z herbów obowiązywał w Królestwie Polskim po wejściu w życie uchwały Sejmu. Wybór swój uzasadnij.

14. Spośród wymienionych pojęć i osób wybierz te, które są związane z powstaniem kościuszkowskim, powstaniem styczniowym i walką o granice polskie po odzyskaniu niepodległości. Do liter A, B, C dopisz właściwe cyfry od 1 do 11. (0-3)

A. powstanie kościuszkowskie B. powstanie styczniowe C. walka o granice

1. plebiscyt na Górnym Śląsku, 2. Antoni Madaliński, 3. biali, 4. orlęta lwowskie, 5. rzeź Pragi

6. bitwa pod Szczekocinami, 7. Romuald Traugutt, 8. bitwa warszawska, 9. Ignacy Paderewski,

10. branka, 11. Aleksander Wielopolski

15. Zapoznaj się z ilustracją i opisem. Na ich podstawie i wiedzy własnej wykonaj polecenie. (0-1)

źródło: wikipedia.org

Postacią na ilustracji jest pomysłodawca idei „od Kairu do Kapsztadu", czyli uzależnienia pasa ziem w Afryce od Egiptu do Kraju Przylądkowego. Ilustracja ta odnosi się do kolonializmu

A. brytyjskiego.
B. francuskiego.
C. hiszpańskiego.
D. holenderskiego.

16. Podaj nazwę jednego, wybranego powstania antykolonialnego, które wybuchło w XIX lub na początku XX wieku. (0-1)

17. Wskaż wydarzenie / zjawisko, które nie jest związane z przyczynami wybuchu I wojny światowej. (0-1)

A. „kocioł bałkański"
B. wybuch rewolucji październikowej
C. ultimatum Austro-Węgier dla Serbii
D. zamach na arcyksięcia Franciszka Ferdynanda

18. *Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na siedem lat bezwzględną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe.* W którym z poniższych dokumentów znajdował się ten zapis? (0-1)

źródło: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19210440267/O/D19210267.pdf

A. konstytucji PRL
B. konstytucji marcowej
C. konstytucji kwietniowej
D. małej konstytucji z 1919 roku

19. Wskaż wydarzenie, które nie miało miejsca w 1922 roku. (0-1)

A. Benito Mussolini zostaje premierem
B. reforma walutowa Władysława Grabskiego
C. wybór Gabriela Narutowicza na prezydenta
D. utworzenie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich

20. Wybierz wszystkie wydarzenia, związane z polityką III Rzeszy wobec Żydów. (0-1)

noc kryształowa / realizacja planu Barbarossa / wprowadzenie ustaw norymberskich

podpisanie paktu Ribbentrop-Mołotow / tworzenie gett / utworzenie Generalnego Gubernatorstwa

21. Wyjaśnij, z jakimi ważnymi wydarzeniami okresu II wojny światowej należy wiązać podane miejsca. Podaj co najmniej trzy fakty związane z każdym z nich. (0-2)

A. Stalingrad B. Pearl Harbor

22. Poniżej zostały przedstawione biogramy bohaterów kampanii wrześniowej. Wybierz z poniższych postaci te, które pasują do opisów oraz podaj właściwe nazwy bitew. (0–2)

Henryk Sucharski, Kazimierz Sosnowski, Franciszek Kleeberg, Stanisław Maczek,

Władysław Raginis, Edward Rydz-Śmigły, Stanisław Sosabowski, Tadeusz Kutrzeba

A. *Pod jego dowództwem około 720 żołnierzy Wojska Polskiego przez 4 dni stawiało opór liczącej 32–42 tysiące osób armii niemieckiej, dowodzonej przez gen. Heinza Guderiana. 10 września 1939 roku złożył przysięgę, że nie odda swej pozycji żywy i w akcie rozpaczy popełnił samobójstwo. Heroiczna postawa dowódcy i jego żołnierzy sprawiła, że bitwa, w której dowodził jest niekiedy nazywana „polskimi Termopilami”.*

źródło: https://muzeum1939.pl/wojennidowodcy

B. *Generał dywizji Wojska Polskiego, wielokrotnie odznaczony m. in. trzema orderami Virtuti Militari. W czasie kampanii wrześniowej dowódca Armii „Poznań” i dowodzący w najdłuższej bitwie kampanii, która została stoczona w dniach 9-22 IX 1939 roku. Pomimo klęski, bitwa ta przyczyniła się do przedłużenia całej kampanii i pokrzyżowała niemieckie plany szybkiego pokonania Polski i pozwoliła na lepsze przygotowanie obrony Warszawy.*

źródło: https://muzeum1939.pl/wojennidowodcy

23. Zapoznaj się z fragmentem wspomnień Janusza Tyszkiewicza-Łąckiego. Na jego podstawie i własnej wiedzy wykonaj polecenia. (0-2)

[…] Przyjąłem telefon od sekretarza Churchilla, który mnie prosił, aby zakomunikować Generałowi, że Churchill oczekuje obecnie jak najszybszego porozumienia polsko-sowieckiego dla dobra sprawy alianckiej. […] Od tego czasu nacisk Anglii na rząd Polski stale wzrastał.

[…] Umowa taka, za pośrednictwem Anglii, została zawarta. Nie było w niej mowy o zrzekaniu się przez Polskę ani kawałka Rzeczypospolitej, a pozwoliła nam uratować przeszło 200000 Polaków z łagrów, więzień i obozów rosyjskich.

źródło: Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Od Hammurabiego do Fukuyamy,* t.2, Gdańsk 2000, s. 250

A. Podaj nazwę układu, o którym wspomina autor wspomnień.

B. Wyjaśnij, dlaczego premierowi Wielkiej Brytanii zależało na podpisaniu układu polsko-radzieckiego.

Brudnopis (zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane)